

393

Slovenski učitelj

Glasilo
krščansko mislečih učiteljev in vzgojiteljev

Letnik I.

Urejuje in izdaje:
FRAN JAKLIČ
učitelj.

V Ljubljani, 1900.

Natisnila Katoliška Tiskarna.

Handwritten: 1900

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasiló
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

Letnik I.

V Ljubljani 22. decembra 1900.

Št. 1.

Naš program.

Danes, ko stopamo v javnost, smo dolžni povedati slovenskemu svetu *kdo smo, in kaj hočemo.*

Nihče naj ne dvomi in ugiblje o nas, vsak naj nas pozna, vsakemu morajo biti naši konečni cilji znani. Poznajo naj nas somišljeniki in se nas oklepajo, spoznajo naj pa nas tudi nasprotniki, ker spoznanje bode morda rodilo *sporazumljenje.*

Slovenski učitelji smo. Zvesti sinovi svojega naroda, pa tudi svete katoliške cerkve.

Vera in narodnost sta najdražji svetinji našega ljudstva, zato mu hočemo mi, učitelji in vzgojitelji slovenskega ljudstva, ohraniti najdražji zaklad neoskrunjen.

Nam je izročena slovenska mladina, upanje in ponos starišev, da jo vzgojimo in izobrasimo. V naših rokah je takorekoč bodočnost slovenskega naroda.

Duh, ki ga učitelji vcepljajo v mlada srca, bode prešinjal slovenske *može in žene.*

Vera ali nevera se vsadi lahko v vsprejemljiva mladostna srca.

Sinovom slovenskega naroda je katoliška vera dragocen biser.

Naša dolžnost je, varovati ga in izročati mladini neomadeževanega.

Učitelji slovenskega ljudstva morajo biti *prepričani in odločni katoliki*, zakaj učitelj ne uči samo z besedo in pismom, on uči in vzgojuje mladino tudi z *sgledom.*

Oprti na *veljavne* šolske zakone, katerih § 1. govori: „Ljudski šoli je naloga otroke *npravno-pobožno* vzgajati, razvijati jim duševne moči, oskrbovati jih s potrebnimi znanostimi in zvedenostimi v nadaljno izobraževanje za življenje in dajati jim pravo podstavo, da bodo enkrat vrli ljudje in državljani“, bodemo skrbeli z vsemi močmi za *izobrazbo* in *izomiko* ljudstva.

Slovenski ljudski učitelji smo, svesti sinovi svojega naroda, svesti sinovi svete katoliške cerkve, pa tudi svesti avstrijski državljani, udani s vsem srcem vladajoči dinastiji.

Svojih namenov ne maramo prikrivati z *blestečimi frazami*, ker naš namen mora biti jasen nam in vsem.

Mi hočemo *narodno in krščansko vzgojo in izomiko* slovenskega naroda. Zato je treba, da so *vzgojitelji in učitelji* slovenskega ljudstva *krščansko misleči možje*. Katoličani ne samo po imenu, ampak tudi po *svojem prepričanju in dejanju*. Naše krščanstvo mora biti *ono*, ki je uči *sveta katoliška cerkev*.

Zato se bodemo borili proti tistim, ki pod krinko *lašnjeje svobode* širijo med tovariši *versko mlačnost, brezbriznost* in celo *sovraštvo proti cerkvi*.

Borili se bodemo proti vsem, ki *hočejo vreči znamenje sv. križa iz naših šol in s tem Boga iz src naše mladine*.

Kakor nas tujec ne more učiti slovenskega rodoljubja, sovražnik Avstrije domoljubja, *tako ne more odgajati in izobraževati slovenske mladine v katoliškem duhu tisti, ki sam tega duha ne pozna, kdor ni prepričan katolik*.

Zato bodemo širili *katoliško zavest med učiteljstvom*. Branili bodemo to učiteljstvo *pred napadi naših nasprotnikov*. Povedali bodemo Slovincem, da *mož* ni tisti, ki je sicer doma med štirimi stenami še katoličan, *v javnosti se pa sramuje spoznavati vero ali se pa celo brati s nasprotniki cerkve*. Povedali bodemo vsem, ki mislijo, da je *katoliško ime madež za lajka*, da je tako mnenje *napačno*, da je ime katolik *ponos vsakega Slovence*, da mora biti tudi *ponos slovenskih učiteljev*.

Videč, da je *složno delovanje* učiteljstva in duhovščine za telesni in dušni blagor Slovencev *neobhodno potrebno*, podpirali bodemo složno delo obeh stanov v *šoli in javnosti*, borili se bodemo proti tistim, ki hočejo *zanesti prepir in sovraštvo v ta stanova sato, da bi ložje širili med ljudstvom protiverske ideje*.

Ker vemo, da le oni, ki ima *sagotovljeno gmotno eksistenco*, more *nastopati kot cel mož*, da se le *tak more žrtvovati vsega svojemu poklicu*, da je delo v šoli *težavno*, borili se bodemo za *ureditev plač vsega učiteljstva*. *Zahtevali bodemo dotlej, dokler se nam ne dá!*

Pri tem pa ne bodemo pozabili nikdar, da je naša narodna in krščanska dolžnost skrbeti poleg izobrazbe ljudstva tudi za *gospodarsko povzdigo slovenskega naroda*.

Slovenski učitelji smo, katoličani smo, krščansko in narodno šolo hočemo!

To je naš program!

Ideje, ki smo jih razvili v programu, so nam *svete*. Te ideje bomo *razširjali pogumno*, borili se bomo proti vsem, ki *sovražijo te ideje*, neustrašeno, pa dostojno.

Tem idejam naj služi tudi naše glasilo „Slovenski učitelj“!

Novi list si bode prizadeval doseči načrtani smoter s tem, da bode prinašal članke in razprave *vszgojeslovne* vsebine in podajal tudi *praktična navodila za poduk* v posameznih predmetih ljudske šole (metodiko).

Poročal bode o *razvoju šolstva* ne samo po naši avstrijski domovini, temuč izven njenih mej.

Ker najlepša teorija nič ne pomaga, ako se njena načela tudi dejansko ne izpolnujejo in so si zlasti v naših časih besede in dejanja često navzkriž, zagovarjal bode „Slovenski učitelj“ *praktično krščanstvo* v šoli in zunaj nje. Zasedoval bode gibanje med učiteljstvom in se trudil za njegovo *krščansko organizacijo*.

V „Listku“ bomo priobčevali spise *sabavno-podučne* vsebine in *šivotopise* za šolstvo zaslužnih mož.

Pod zaglavjem „*Slovstvo*“ poročali bomo o novih pedagogiških in mladinskih knjigah in jih ocenjevali. Trudili se bomo združevati *teorijo in prakso*, in z mnogovrstnim gradivom narediti list *sanimiv*.

„Slovenski učitelj“ bode izhajal *dvakrat na mesec* (1. in 15.) na *celi poli*. Ker mu je cena primeroma nizka (5 K na leto), upamo, da se bode tem bolj razširjeval. Svoje somišljenike prosimo izdatne duševne in gmotne podpore!

Zakaj je izšel „Slovenski učitelj“?

Kadar dobite v roko novi učiteljski list, začudil se bode marsikdo, ko prebere naslov. In mnogi porekó vznevoljeni s Preširnom: „Kaj pa je tebe treba bilo?“ ali: „Kaj? — Nov učiteljski list? Ali nimamo že dovolj svojih listov? ... To je pač nepotreben luksus! itd.“

Počasi tovariši in prijatelji! Ne sodite prenašlo! Povem vam prav odkritosrčno, zakaj je izšel „Slovenski učitelj“.

List „Slovenski učitelj“ je rodila *potreba*. To vam ne bode težko dokazati. Ozrite se le nekoliko v bližnjo minulosť!

Ali se še spominjate duhovnih vaj za slovenske učitelje in učiteljice? Mislim, da jih še nihče ni pozabil.

Kakor hitro se je izvedelo, da vabi knezoškof učitelje k duhovnim vajam, zagromeli so naši voditelji v „Slov. Narodu“ in prepovedali — učiteljem udeležbo. Res se jih je prav mnogo ustrašilo; celo nekateri oglašenci se niso upali priti, ker so se zbalí terorizma tovarišev. Nekaj jih je pa poslušalo glas svoje vesti in ne meneč se za psovanje svojih tovarišev, ki imajo vedno besedo „svobodo“ na — jeziku, prišli so k duhovnim vajam. Navadni človek bi mislil, da bode po duhovnih vajah gonje konec, ali modrost

naših voditeljev je dostikrat nepreračunljiva in zato je bila potem tudi gonja kaj nenavadna.

Na dopise v „Slov. Narodu“ se ne maramo sklicevati, ampak sklicujemo se na *zborovanje „Zveze“* v Gorici.

Tam je voditelj „Zveze“ in naš tovariš g. Jelenec izjavil: „*Onih trideset tovarišev, ki so šli v ljubljansko semenišče k duhovnim vajam, ne smatramo več za svoje tovariše!*“

Na istem pomembnem zborovanju se je „Zveza“ proglasila *kot del narodne-napredne stranke* kranjske ter izvolila Tavčarja in Hribarja za svoja častna člana.

Glejmo!

Naši tovariši so iz čisto verskega sovraštva opljuvali one učitelje in učiteljice, ki so šli k duhovnim vajam in zadostili *svoji vesti* ter se niso sramovali javno pokazati svojega katoliškega mišljenja. Potem so se proglasili na Kranjskem *za liberalce* in na Štajerskem *za somišljenike socialnih demokratov*.

Vsak pa vé, da ti stranki sovražita živo versko prepričanje in da sta sovražni zlasti katoličanstvu in da liberalizem le včasih še blodi o kakem krščanstvu, kadar ravno prija kakemu sanjarskemu pisatelju.

Ne rečemo, da so že vsi učitelji, ki so pristaši liberalizma ali pa prisegajo na socialistiško evangelje, v resnici — brezverci ali sovražniki katoličanstva. Postanejo pa lahko in mnogi bodo gotovo, zakaj človek se le preveč lahko nasrka idej, v katerih živi.

In kakšne vzgojitelje in učitelje bode potem imelo slovensko ljudstvo? Mar niso taki pojavi protiverski, protikatoliški? Kot *katoliki* smo dolžni upreti se temu gibanju, temu razdirajočemu toku med slovenskim učiteljstvom.

Dolžni smo se pa upreti tudi kot *slovenski* učitelji.

V „Učit. Tovarišu“ z dne 10. listopada t. l. se je pisatelj izjavil: „*nam slovenskim učiteljem je pod sedanjimi razmerami stokrat ljubše, da sedi v Kranjskem deželnem šolskem svetu nemški liberallec dr. Schaffer, kakor pa če bi sedel v tej vaški korporaciji n. pr. čast. g. A. Koblar, čast. g. Andrej Kalan ali pa kdo drugi iz te stranke. Tega mišljenja kakor mi je 99% slovenskega učiteljstva*“, t. j. rajši z Nemci in renegati, kakor pa s slovenskimi duhovniki in sploh Slovenci — katoliškega mišljenja. In dvomiti ni treba prav nič, da bodo te nazore tudi praktično izvajali, zakaj obeta se jim hipen materijalen dobiček.

Dolžni smo pa odpora tudi svoji *časti*.

Na občnem zboru „Zveze“ je g. Jelenec izrekajoč prokletstvo na „trideseterimi“ *izključil* jih iz „Zveze“. *S tem so bile izključene hkrati tudi učiteljice, ki so bile pri duhovnih vajah in vsi učitelji in učiteljice, ki so jednega duha in jednega mišljenja, t. j. vsi verni slovenski učitelji, ki ne prisegajo na liberalno ali mokraško evangelje.*

Seveda si ne delamo nikakih iluzij. Dobro čutimo, da smo osamljeni in razdrobljeni. Toda zaupajmo v moč idej, katere zastopamo in za katere se borimo. O ne, nikdar ne pridemo prosit g. Jelenca zopetnega sprejema v

liberalno „Zvezo“, ampak organizujemo se sami in prav nič ne dvomimo, da se pomnože in utrdé naše vrste!

Voditelji „Zveze“ so šli v svoji oholosti pa še dalje. Ni jim bilo še dovolj, da so nad nami izrekli svoje prokletstvo, hoteli so nas še bolj osramotiti. *Stigmatizovali so nas kot duševne revčke, nevedneše* i. t. d. Ko se je v naših dnevnikih vnela po zborovanju „Zveze“ polemika zaradi njihovega nastopa in smo hoteli gg. pri „Zvezi“ samo opomniti na napako, katero so storili z željo, da bi se vrnili na pot slovenskih, katoliških učiteljev, zakričali so v „Slov. Narodu“, da nobeden „trideseterih“ ni zmožen spisati jednega članka. (Dobesedno ne morem navajati, ker nimam „Naroda“ pri rokah). In to trditev so ponovili, če se ne motim, tudi v „Učit. Tovarišu“.

Za spisanje jednega tacega članka menda ni treba tolake učenosti! Gospodje voditelji, ki se gibljejo sedaj v krogih liberalne inteligence, so pozabili, da smo prišli vsi z jedne in iste „univerze“, da se je prijelo nas približno toliko, kolikor njih samih.

Gospodje, ali je bilo to prav?

Kaj bi jih o tem spraševali, ko vemo, da svoje napake nečejo spoznati, še manj pa preklicati — — — — —

„Slovenski učitelj“ je izšel. *Ž njim zadostimo po možnosti svojemu verskemu in narodnemu prepričanju, pa tudi svoji časti.*

Naj naš list zbira in druži vse krščansko misleče učitelje in odgojitelje slovenskih dežel! Naj utrjuje stanovski in narodni ponos ter budi živo versko zavest med slovenskim učiteljstvom!

Za Boga in domovino!

F. Jaklič.

Pod starim praporom.

Naše brave bode ob pogledu na „glavo“ „Slovenskega učitelja“ gotovo obšlo nekaj, kakor spomin na nekdanje dni. Vzrli bodo dobro znano podobo največjega slovenskega pedagoga, škofa Slomška. — Dolgo vrsto let je kitil Slomšek čelo „Učit. Tovariša“, in z njegovo podobo je bila jasno izražena smer našega delovanja, izražen je bil program slovenskega učiteljstva. — Toda kmalu se vsebina listova ni več strinjala z geslom, katero je zastopal nepozabni vladika. Drugačne ideje so začele prešinjati del slovenskega učiteljstva, ideje zanešene k nam iz tujine, ki so do cela nasprotno slovenskim tradicijam in pogubne našemu narodu. — Zato je morala izginiti podoba častitljivega vladike raz naslovni list „Učit. Tovariša“! Malenkosten dogodek sicer sam na sebi, a vendar pomenljiv za naše razmere, ker nam tako jasno označuje prevrat, ki se je pri nas izvršil v zadnjem času.

Zlasti dogodki minulega leta so morali vsakemu mislečemu človeku odpreti oči in razjasniti položaj, v katerem se nahajamo.

Dve struji, ki v naši dōbi preplavljate svet, se vedno močneje pojavljate tudi med slovenskim učiteljstvom, namreč *brezverski liberalizem* in *socijalna demokracija*.

Prvi je že star in oslabeled. Dôba njegove slave je minula. Narodom ni podal družega, nego kopo public, katerih je imel polna usta, a pri tem jih je pahnil v bedo in nesrečo. — Najbolj znana je liberalna *frasa o svobodi*, katera se često glasi v najrazličnejših varijacijah. Toda svobodo zahteva liberalizem le zase, nasproti vsem drugim je krut tiran. — Na šolskem polju je vstvaril nasprotje med *cerkvijo in šolo*, dočim bi obe po svoji nalogi in zgodovinskem razmerju morali biti tesno združeni. Kako se je liberalizem pojavljal tudi med slovenskim učiteljstvom vé vsak, kdor je količkaj zasledoval dogodke zadnjih let. — Izprva je bil boj za liberalna načela prikrit; vršil se je zlasti v imenu učiteljske neodvisnosti in šolske avtonomije zoper našemljeno strašilo „konkordatne šole“. Toda dosledno se je *netil raspor in sovražstvo med duhovščino in učiteljstvom*, katoliška cerkev se je slikala kot sovražnica ljudske prosvete. Z orožjem, izposojenim od zagrizenih nemških protestantov, so napadali slovenski, po imenu katoliški učitelji, cerkev in duhovščino. — Kolikega pomena so bile ob takih nazorih liberalnih voditeljev učiteljstva katoliške resolucije sklenjene na zavezinih shodih, lahko vsak — sam presodi. — Zadnji shod „Zaveze“ v Gorici, kjer so se povelečevali liberalni prvaki, je pokazal dovolj, kam hočejo slovensko učiteljstvo zapeljati njegovi voditelji. Hlapčuje naj vdano slovenski liberalno-nemškutarski stranki! Plačilo za to službo pa bi vtaknili v žep tisti, ki so mešetarili pri tej kupčiji. — Od tedaj se tudi boj ne bje več za „biser avstrijskih šolskih zakonov“, temuč vzor jim je brezverska šola, iz katere je izključena vsaka religija. Za njo se je izjavil tudi „Učit. Tovariš“ v člankih „Svobodna šola“. O liberalni *svobodi*, katera se proslavlja z vznesenimi slavospevi, pa bi vedeli pripovedovati tisti učitelji, ki so se o počitnicah zavedali, da imajo poleg svojih *stanovskih dolžnosti*, tudi *dolžnosti do Boga*.

Dočim so na jugu v solnčni Gorici na zborovanju „Zaveze“ voditelji prepričevali zbrano učiteljstvo, da je *liberalizem* zanj obljubljen dežela, zboroval je v Gradcu 14. septembra štajerski „Lehrerbund“. Tudi ta shod je važen, kajti z njim se je pričelo *socijalno-demokraško gibanje* med učiteljstvom. Ob strani delavcev so peli spodnještajerski slovenski učitelji „das Lied der Arbeit“, ploskali so, ko je predsednik Killer izjavil „*da je le politična otročarija delati rasloček med Nemci in Slovenci*“ in z drugimi vred vzprejeli predlog, *da se verski poduk izključi iz ljudske šole*. — Za izvršitev tega programa se je vnela po Štajerskem živahna agitacija. Čudovito hitro se je razširil socijalno-demokraški duh med mlajšim učiteljstvom. In za gotovo smemo trditi, da se to gibanje ne bode omejilo na deželo onkraj Savinje, temuč da bode prodiralo naprej, kjerkoli mu je verska nebrižnost pripravila ugodna tla. — Ali je v socijalni demokraciji iskati rešitve slovenskemu učiteljstvu?

Ni ga večjega nasprotja, nego je mej nizkim mišljenjem socijalistovim in idealnim poslom učitelja in vzgojitelja. Socijalizem se roga vsem vzvišenim čustvom: njemu je ljubezen do Boga in domovine nespamet, in na mesto delovanja za občni blagor oznanuje kruti egoizem. Vzgojitelj pa mora ravno

ta čustva buditi in gojiti v srcih sebi izročene mladine. Zares, socializem bi bil kakor strupena slana, ki bi zamoril najnežnejše cvetke in vničil vsako vzgojo!

Res mora tudi učiteljstvo v naših časih bojevati boj za obstanek. Njegove gmotne razmere so v nekaterih krajih žalostne. Toda prizadevanje za zboljšanje svojega stanja se ne sme nikdar *sgoditi na račun onih vsvišenih idealov, ki jih je poklicano varovati še po svojem stanu*. Socijalistični učitelji bi bili narodu v pogubo.

Nasproti *liberalnim* in *socijalističnim* težnjam hočemo zagovarjati *krščanske nazore* o šoli in vzgoji. Zato smo tudi listu na čelo postavili podobo našega dičnega Slomškega. Prepričani smo, da so njegovi nazori *še dandanes edino pravi in koristni za naš narod*. Ob *stoletnici* rojstva tega velikega slovenskega pedagoga stopamo pred slovenske učitelje in vzgojitelje. Bodi ta list posvečen njegovemu spominu in pričaj, da Slomšekov duh med Slovenci še živi!

— n.

Posvetna in krščanska vzgoja.

Vsak učitelj mora biti tudi vzgojitelj. To zahtevajo naši šolski zakoni; pa tudi zgodovina nam dokazuje, da so bili učitelji že od nekdaj tudi pedagogi, vzgojitelji dece. Vzporedno morate kazati v šoli svojo moč didaktika in pedagogika, in morda zadnja še bolj nego prva. Z dobro vzgojo si vrli učitelj sproti napravlja najboljšo podlago za vspešno učenje. *Dobri* otroci se namreč tudi radi učé in so poslušni na vsak migljeji učiteljev. Kar je pa za življenje še največjega pomena: dobri otroci se bodo učili sami še potem, kadar izostanejo iz šole; moralno zanemarjeni pa bodo v kratkem pozabili še to, kar so se bili naučili.

Ako so že pogani povdarjali potrebo vzgoje pri mladini, čeravno niso poznali pravega namena človekovega — večne sreče v nebesih, koliko bolj moramo mi katoličani povdarjati imenitnost in potrebo dobre in temeljite vzgoje, ker trdno verujemo, da isti Bog, ki je vstvaril vidni svet, je pripravil tudi nevidno rajsko kraljestvo vsem, kateri mu zvesto služijo.

Za nas katoličane je merodajna le krščanska, verska vzgoja, t. j. taka, katera se ozira in opira na božje razodenje. Jako drage so nam pridobitve, katere je vzgojstvu podala zdrava filozofija, trezno raziskavanje, modra izkušnja; a zavreči moramo vse zmote, v katere je zlasti gledé na vzgojstvo večkrat zabredlo ono modroslovje, ki se opira edino na razum brez ozira na božje razodenje.

Vsaka vzgoja mora vpoštovati zlasti tri reči: 1. *namen*, ki naj ga doseže, 2. *dušne moči* gojenčeve in 3. *sredstva*, s katerimi hoče svoj namen doseči.

1. Neverni ali protiverski pedagogi so se že veliko pehali in trudili, da bi šele poiskali *namen* ali *smoter*, za kateri naj se vzgaja otrok. Zato so pa tudi res izumili celo vrsto takih namenov, n. pr. *a) človek je sam*

sebi namen ter nima dolžnosti ni do Boga ni do drugih ljudi (egoisti); *b*) človekov namen je *njegova časna sreča, vživanje na zemlji* (materialisti); *c*) namen vzgoje je *človekoljubje* (humanisti); *č*) namen vzgoji je *npravna prostost* itd. Vsi ti in enaki nauki so napačni, ker tajé *nadnaravni* namen človekov, ali se vsaj ne ozirajo nanj. Kot veliko zmoto torej mora obsojati katoličan vsako vzgojo, kateri ni nič mar naš nadnaravni namen.

2. Gledé na *smožnosti* ali *naravo* človeške duše pa so v zmoti ter v nasprotju s krščansko vzgojo vsi oni, kateri pravijo: *a*) da je človeška narava *popolnoma popačena* in da človek nima *niti proste volje*; *b*) da je človek že po svoji naravi *popolnoma dober* in da vzgoja nima drugega posla, nego da razvije njegove dušne sile; *c*) da je človek po svoji naravi *indiferenten*, — in vzgoja stori vse. Vse te zmote so nasprotné božjemu razodenju in vzgoja, katera se opira nanje, se nikakor ne more imenovati krščanska vzgoja.

3. Pedagogi, kateri so se motili v nauku o človekovem namenu in njegovi naravi, so seveda tudi bolj ali manj napačno učili o *vzgojevalnih pomočkah*. Čeravno so nam nasvetovali raznovrstnih sredstev, v tem so si vendar vsi edini, da se ne menijo za *nadnaravna sredstva milosti in pomoči božje*. Vzgoja pa, katera se ne zmeni za nadnaravna vzgojevalna sredstva, se ne more imenovati krščanska.

Istinito temeljita in zanesljiva more biti le verska vzgoja; vsaka druga je plitva in polovičarska, nezanesljiva in nevspešna. *Plitva in polovičarska* je nekrščanska vzgoja, ker nima določenega smotra, ako taji nadnaravni namen človekov, in ne more imeti stalnih pravil, ako zametuje postavo, katero je Bog sam naznanil človeku. *Nezanesljiva in nevspešna* je, ker nima dovolj krepkih sredstev. Strasti človeške so tako močne in silne, da jih ni možno krotiti brez strahu božjega in brez nebeške pomoči.

Naj se nam nikar ne ugovarja, češ da krščanska vzgoja preskrbljuje človeku le srečo onkraj groba, zanemarja pa sedanje njegovo življenje. To nikakor ni res, marveč je res, da verska vzgoja hoče doseči obojen namen: časno in večno srečo gojenčevo; svetna vzgoja pa ponuja le samo časne blage, pa kakor smo rekli, preskrbeti mu niti teh ne zna in ne more.

Prazen je tudi ugovor, da je krščanska vzgoja večkrat brezvspešna. Res je, da v življenju premnogokrat nesrečne okoliščine, zlasti satansko pohujšanje v raznoterih oblikah, pokvarijo in poderó vse, kar je nekdanj zgradila najboljša vzgoja. A brez skrbi rečemo: če neugodne okoliščine ugonobijo že sad krščanske vzgoje, bi tem hitrejšé in gotovejšé iste okoliščine podrlé ves vspeh brezverske vzgoje. Izkušnja tudi kaže, da versko vzgojeni človek ložje spozna svojo zmoto in se poboljša, ako se je bil dal izvabiti na napačna pota.

Sicer je pa v naših časih zelo težko govoriti o tem, koliko moč ima verska vzgoja, ker vsa moderna vzgoja sloni bolj na varljivi podlagi človeškega modrovanja, kakor pa na nepremakljivem verskem temelju. K.

LISTEK.

Božični večer.

Slika iz življenja vaške učiteljice.

Y velikih kosmičih pada rahel sneg na zmrzlo zemljo in odeva samotno gorsko dolinico z mehko odejo. Gola sadna drevesa sredi vasi so pred jedno uro še otožno molela gole veje v zrak, sedaj so pa zavita v beli zimski plašč. Temno-zeleno smrečje in borovje, ki je ob vročem poletju pošiljalo dolincem hlad in krepilni vonj iz gorskih gozdov, sprejema krasno nakitje, ki je bilo izprva sicer nežno, a postaja težje in težje in pripogiblje šibke veje k tlom...

V zvoniku je odzvonilo četrto uro. Bliža se sveti večer...

V mračni sobici, najzadnji postarnega šolskega poslopja prav pod streho, sedi sklonjena pri mizi mlada učiteljica, podpira glavo z levico in zrè z motnimi, trudnimi očmi na verze v odprti knjigi...

Vse tiho. Le prsti njene desnice včasih nervozno poigravajo po veliki hrastovi mizi. Knjiga je danes ne zanima. Najlepše misli, ki so jo drugekrat navduševale, ideje, ki so ogrevale njeno čuteče srce in napolnjevale dušo, danes ondi ne najdejo najlahnejšega odmeva.

Skoraj položi lično knjigo k drugim na majhno stojalce pri peči in stopi k oknu, da bi gledala na prsto...

Vse tiho. Vse mirno. Le snežinke plešejo po zraku. Dolgo zre igrajoče kosmiče in spremlja posamezne z očmi, dokler se ne združijo z debelo plastjo na tleh ali na strehi bližnje hiše...

Mimo šole priskače dvoje otrok. V predprtih neseta jabolka in orehe, ki sta jih dobila pri botri. Veselo hitita domov, zakaj pozno je že in jabolka je treba še pozlatiti, predno jih privežeta na smrekove vejice, katere so jima pritrdili oče v kotu pod jaslicami.

„Veš, sestra, jaz bodem pozlatil orehe, ti pa jabolka. Samo ono debelo, rudeče bodem tudi jaz pozlatil in potem bode moje.“

Tako vzklikne veseli deček, tleskne z rokami in potrese dobro zvezan predprtič, da so orehi zarožljali.

„Ti mi pa daš tisti debeli oreh, Drejček, kaj ne in prav na sredini ga bova privezala, da bode lepo bingal!“

„Ali si že videla novo mesto, Betlehem? Oče so mi je včeraj pokazali proti solncu. Veš, vsako okence so izrezali in prevlekli s svilenim papirjem. Oh, kako lepo bo danes vrh jaslic!“

Glasno zavriskne Drejček radujoč se jabolk in orehov ter jaslic, katerih že ves mesec težko pričakuje. Drobní nosek in nežno ličice je sicer zarudelo hudega mraza, a kaj to dé, saj so ušesa dobro zavarovana s kučmo, izpod katere so nekateri predolgi kodreči kukali v svet. Pred Drejčkom je stopala nekoliko večja sestra in urno premikala drobní nožici, ker je bilo že pozno. Z desnico je varno držala zaklad v predprtu, levico je pa tiščala pod robec, ki je bil križem prevezan na prsih...

Dolgo zre učiteljica za srečnima otrokoma. Ne more se ločiti od njiju, spremlja ju z očmi, dokler ne zgineta v zadnji borni koči ob cesti...

„Oh, blažena leta nedolžnih otrok... O, ko bi imela jaz vsaj drobtinico vajine sreče, vajine sladkosti v svojem srcu!“

Tako vzdihne mladenka ter se obrne od okna. Prižge svetilko in sede na stol. Oko ji obvisi nad posteljo na sliki, katera kaže ženo srednjih let, istih milobno otožnih oči, kakor je naša znanka Stopi k postelji in gleda sliko dolgo, kakor bi se je ne mogla nagledati. Ustnice ji vstrepečejo, da vzklikne bolešno:

„Oh, mamica! Zlata moja mamica, zakaj ste me zapustili? Oh, zakaj niste vzeli seboj svoje Milke, ko ste šli v prerani grob . . .?“

Solze se ji uderó po lici. Pokrije si obraz z rokami, nasloni se na posteljo in glasno ihti.

„Oh, sama sem na božični večer! Nikogar nimam na vsem svetu! Oj, kako sem bila srečna lani osovrej! Kako krasne jaslice sva si postavile z mamico! S koliko ljubeznijo so me objeli, ko so mi podali zlato urico rekoč: „Ljubo dete, vem, da že dolgo potrebuješ ure, a prej, ko sve ob bornej pokojnini po rajnem očetu jedva izhajali v glavnem mestu, ti je nisem mogla oskrbeti . . .!“

In kako je drago mamico razveselil moj dar — nova obleka — kupljena za prvi moj zaslužek . . .! Tako je bilo . . . a sedaj? Oh! Oh . . .!

Se bridkeje zajoka zapuščeno dekle: Silna bolest, kakor ob materini smrti se polasti njene duše. S tresočimi rokami sname sliko svoje matere. Pritisne jo na srce, poljubljuje in moči z gorkimi solzami.

„Oh, k vam, ljuba moja mati! Oh, da bi mogla umreti! — Oh, čuj me Stvarnik moj, vzemi me k sebi, saj nimam nikogar več, da bi zanj živela, nikogar, ki bi ga ljubila! Ne pusti me tako samo na zemlji . . .!“

Ali jo je uslišal nebeški Oče . . .? Ali je poslal potrebne tolažbe zapuščeni mladenki . . .?

Bilo je nekaj let pozneje. Zopet je bil veseli Božič.

V kotu šolske sobe so blesteče jaslice. Preko raznobarnih lučic gleda božje dete na trumo presrečnih otrok. Učiteljica Milka stoji sredi njih. Iz jerbasa, napolnjenega z orehi, jabolki in suhim sadjem, zajema, da sleherni ljubljencev nekaj dobi . . .

„Tako, otroci! Sedaj pa zapojmo: Zveličar preljubi . . .“

In živo so se razlegali radostni glasovi veselih otročičev, ki so stali okrog svoje učiteljice ter obračali žareče obraze in bistre oči v jaslice . . .

Zadaj stoječe mamice pa so skrivaj brisale solze veselja, ki so se jim prikradle iz očíj . . .

In Milka?

Srce ji je utripalo blaženosti, notranje sreče in prave zadovoljnosti. Saj je vedela, koga ima na svetu, za koga živi . . .

V boju s trdo svojo osodo na potu življenja je našla zlato jedro ter je za vedno ohranila v svojem srcu in spominu:

Najzadovoljnější je ta, ki pozabi náse in išče le srečo bližnjega!

T. Savinjska.

D o p i s i.

(Iz Notranjskega.)

Vse za vero in domovino!

Gospod urednik! Naznanili ste mi, da začne z novim letom izhajati „Slovenski učitelj“ kot glasilo krščansko mislečega slovenskega učiteljstva. Kdo je tega bolj vesel, kakor jaz. Tacega lista smo bili že

davno potrebni in vsak krščanski učitelj mora le odobravati ta odločni korak, kojega ste storili s tem, da ste začeli izdajati list. Ali mar ne živimo v času, ko se vse organizuje, ko se vse združuje? Zakaj bi se toraj le krščansko učiteljstvo ne organizovalo, katero edino do sedaj še ni

bilo združeno in kot tako še ni stopilo v javnost? Nedostajalo mu je do sedaj nečesa, ob kar bi se bilo naslanjalo, nedostajalo mu je nekega središča, ob katerem bi se bilo zbiralo! Toda sedaj je ta nedostatek odstranjen, sedaj imamo svoje glasilo, ob katerem se bomo zbirali in prav tesno združevali.

„Slovenski učitelj“, bodi mi toraj pristržno pozdravljen!

Do sedaj nismo imeli lista (razven, ako nam je dnevnik „Slovenec“ prepustil svoje predale), v katerem bi mogli zagovarjati svoja krščanska načela, ker sedanja učiteljska lista tega nista nikdar storila. Zato je prav, da se je že zgodilo, kar se je prej ali slej moralo zgoditi. Krščansko učiteljstvo nikakor noče več slepo pobirati stopinj za svojimi liberalnimi in socialno demokratičnimi tovariši. Krščansko učiteljstvo se popolnoma zaveda svojega vzvišenega poklica, ono dobro vé, kaj je in mora biti prvi in glavni namen krščanskega slovenskega učitelja; ono dobro vé, da je njegova naloga vzgojevati izročeno mu nežno mladino v dobre kristijane in domoljube, poštene državljane. Tej vzvišeni svoji nalogi pa more biti kos le tisti učitelj, kateri ni le po imenu kristijan, temveč, ki se krščanstva tudi resnično zaveda, kateri dolžnosti kristijana izpolnjuje in, ako treba, svojo vero očitno pokaže.

Ako se naši nasprotniki ne sramujejo blatiti vere in vsega, kar je krščansko, zakaj bi se mi sramovali očitno spoznavati, da smo krščanski učitelji, zakaj bi mi ne povzdignili svojega glasu, ter se odločno ne postavili takemu počenjanju v bran? Vsakega kristijana dolžnost je, svojo sveto vero vedno in povesod braniti, toraj je dolžnost tudi slovenskega učiteljstva to storiti in, ako treba, tudi proti lastnim stanovskim tovarišem.

Slovensko ljudstvo je v veliki večini dobro, pobožno, krščansko ljudstvo. Res se je že zasejala ljulika brezverskega liberalizma in socializma med naše preprosto ljudstvo v nekaterih krajih ravno po liberalnih učiteljih. A ni še vse zamujeno. Ravno krščansko učiteljstvo, ki je v vedni dotiki z ljudstvom, mora se kugi liberalizma prav krepko in odločno postaviti v bran ter se neustrašeno boriti proti vsemu, kar je liberalnega in brezverskega.

Dobro vem, da je na Slovenskem še mnogo krščanskih učiteljev in učiteljic, ki ostro obsojajo početje nekaterih liberalnih voditeljev, ki klečeplazijo pred liberalnimi prvaki ter jim zažigajo kadilo v obliki častnega članstva, svoje stanovske tovariše pa blatijo in zaničujejo radi tega, ker se ne sramujejo očitno pokazati, da so odločni katoličani.

Krščanski učitelji in učiteljice! Pokažimo svojim nasprotnikom, da se ne strinjamo z njihovimi liberalnimi nazori, da nočemo biti hlapci „ponižnega sluge liberalne misli“ in oklenimo se tesno svojega glasila ter pojdimo pogumno na delo! Vsakomu bodi sveta dolžnost delovati na to, da krščanski in domoljubni duh zopet prešine slovensko učiteljstvo in da se ta neprecenljivi zaklad ohrani tudi našemu poštenemu slovenskemu ljudstvu. V to pomagaj Bog! *J.*

(Spodnještajerskim učiteljem.) Srce se mi je topilo veselja, ko sem pri glavni skupščini „Zaveze slovensko-hrvatskih učiteljskih društev“ v Celju slišal, kako je zbrano učiteljstvo navdušeno pritrjevalo besedam slovenskega pisatelja in vzgojitelja učiteljev, gospoda ravnatelja Schreinerja, ki nas je izpodbujal, naj slovenski učitelji vravnomo svoje delovanje po geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Ravno tako radostno mi je srce utripalo pri letošnjem spomladanskem velikem shodu učiteljev v Celju, kjer je gospod

Knaflič navzočim gospodom deželnim in državnim poslancem — jasno naslikal velevažno delovanje učiteljev v izomiko slovenskega naroda.

Pri obeh shodih so se slovenski učitelji enoglasno izrekli za нравno-versko vzgojo mladine, — in v dosego tega namena — za složno delovanje z veroučitelji. Vsak domoljub, ki je bil navzoč pri teh shodih, je moral veselo reči: „Presrečen slovenski rod, tebi bode prisijala kmalu boljša bodočnost, — ker imaš tako vrle učitelje!“

In sedaj? Bog se usmili nad prežalostno izpremembo! Večina slovenskih učiteljev je prestopila v tabor socialistov, ki zahtevajo izločitev veronauka izmed ljudsko-šolskih predmetov. Strastni članki protiverskih časnikov, koje izdajejo „jungovci“ in pa navdušena, živa beseda mokrača Horvateka — so tudi slovenskim učiteljem tako pamet zmedli, — da so na večjih shodih glasovali — za predlog, da se naj veronauk iz šole odstrani.

In ko so nekateri začeli v „Slovenskem Gospodarju“ ugovarjati protiverskemu rovanju samooblastnih socialistov — tedaj pa je nastal vihar. — V svojih mokračkih glasilih — in v liberalnem „Slovenskem Narodu“ — so začeli „mladiči“ napadati krščansko misleče učitelje, učiteljice in čast. duhovščino, da je bilo groza! Pri učiteljskih zborovanjih — izrekajo svojo ogorčenost in sovraštvo — „nad kletimi hlapčoni f...v“: Nagovarjajo drug drugega, da morajo te grde izdajice, ki nočejo v mokrački rog trobiti, z zaničevanjem prezirati in jih osmešiti na katerikoli način!

Da bi krščansko misleče učitelje še bolj dražili, naročili so ti „mlajši učitelji“ pri knjigotržcu Raschu v Celju čudno razglednico, na kateri je naslikan pokvečen učitelj stare dōbe, kako župniku v šoli v pričo otrok roko poljubuje. Nad to izmišljeno šalo bi se nikdo ne jezil, ko bi podoba

ne izražala zaničevanja nad rožnim vencem, katerega so učitelju iz žepa visečega narisali.

Te, verski čut razžaljive razglednice pošiljajo zlobni jungovci onim učiteljem, ki so na glasu, da s častito duhovščino vzajemno delujejo pri versko-nravni vzgoji otrok.

Je li mogoče, da bi taki učitelji, ki zasramujejo katoličanom sveti rožni venec, podpirali нравno-versko vzgojo otrok? Nikdar ne!

Nekaj časa je učiteljski strokovni list „Popotnik“ še držal se gesla: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Sedaj pa je še ta potegnil z večino mokračsko navdihnjenih jungovcev in odobruje brezverska vzgojna načela.

Srečna je bila torej misel, osnovati nov učiteljski list, ki bo zagovarjal versko-nravno vzgojo! Odslej nam ne bo treba prepirati se v političnih listih, ki so namenjeni v narodno prebujenje preprostega ljudstva. Kajti prepričan sem, da enaki dopisi, naj si bodo še tako zmerno vbrani, vendar le škodujejo učiteljskemu ugledu.

Sedaj bodemo lahko neprikrito zavračali krive nazore „mladih učiteljev“, ne da bi učiteljstvu pri ljudstvu izpodkopavali čast in spoštovanje. Seveda bi bilo tisočkrat bolje, da bi tega boja treba ne bilo. Ali, ker „jungovci“ vse sile napeenjajo, da bi se vresničili njih protiverski nameni, ne smemo i mi krščansko misleči učitelji mirovati poprej, dokler nasprotnikov ne zmagamo. In zmaga mora biti slednjič vendar le naša! Imam trdno upanje, da Bog, večna resnica, ne bo dopustil, da propadejo oni, ki želijo slovenskemu ljudstvu ohraniti najdražjo svetinjo: pravo vero v živega Boga!

Bodi torej tisočkrat pozdravljen „Slovenski učitelj“! Ti vrli vojvoda krščansko mislečih učiteljev! Predragi tovariši! Zdravimo se iz nečastne verske mlačnosti, in

poskusimo se očitno za katoliško versko vzgojo naše mile mladine. Torej: kdor še ni popolnoma vere zatajil, ta naj bo naročnik in duševni podpiratelj „Slovenskega učitelja“! Pomagajmo si sami, in ljubi Bog bo blagoslovil naš trud ter nam dal častno zmago! T.

(Iz Maribora.) (Protijungovski shod.) Ker so se v zadnjem času začeli čudovito hitro širiti med spodnještajerskim učitelstvom nazori nemških „jungovcev“ (socijalnih demokratov) in ker je vsled tega trpel pri poštenem, vernem ljudstvu ugled vsega učiteljstva, sklical je učitelj g. L. Černež (Čadram) za dan 7. dec. v Maribor splošnji spodnještajerski učiteljski shod, na katerem naj bi se razburjenemu ljudstvu dokazalo, da ni vse spodnještajersko učiteljstvo v mokraškem taboru, in na katerem naj bi se izvršila nekaka organizacija protijungovcev. Organizacija se ni dosegla, pač pa se je sprejela resolucija, v kateri se protijungovci izrekajo za versko, narodno in avstrijsko-patriotično vzgojo, za svobodo učiteljskega stanu in šole ter odklanjajo terorizem nemških štajerskih jungovcev po njihovem društvu in glasilu. Shodu je predsedoval nadučitelj gosp. Cvahte (Malanedelja), podpredsednik je bil nadučitelj gosp. Poljanec (Črešnjevce) in zapisnikar nadučitelj gosp. Tomažič (Tinje). Jungovce je vodil nadučitelj g. Gradišnik (Celjska okolica). G. Černe je utemeljeval resolucijo. Izjavlja, da je bistvena razlika med jungovci in protijungovci, ker zahtevajo jungovci ločitev šole od cerkve, a protijungovci hočejo biti in bodo vedno za versko-nravnno vzgojo otrok. Nравnost izven konfesije, kakor si jo domišljujejo jungovci, je nemogoča. Nadučitelj g. Vanda (Veržej) dokazuje jako temeljito in duhovito, da je za dobro vzgojo potrebna ne samo veda ampak tudi vera. Tudi v narodnem

oziru ne zaupa jungovskemu gibanju. Njegove besede so zabolele tako občutljivo, da so se jungovci začeli kar zvijati. Učitelj g. Zemljč pravi, da je jungovec, a da jungovci niso proti veri. G. Tomažič (Tinje) ga hitro zavrne. In potem vstane vodja jungovcev gosp. Gradišnik (Celjska okolica) ter gromi najprej proti g. Černetu, da je on začel razpor in proti „Slovenskemu Gospodarju“, da napada učiteljski stan. Vse, kar je g. Gradišnik govoril, smo že par dni prej čitali v „Slovenskem Narodu“. Niti izviren torej ni bil. Zopet ga srečno zavrača g. Tomažič. Nadučitelj g. Mejovšek hoče posredovati ter vabi, naj se ne govori o veri, češ, danes ni verski ampak učiteljski kongres. Gospica Tončka Stupica se brani nasproti napadom jungovcev. Učitelj g. Kosi (Središče) govori pomirljivo. Gosp. Hermans (Selnica) nastopi z nemškim govorom in prebere Horvatekovo pismo. Protijungovci so protestirali proti nemškemu govorjenju, nekateri zapustili tudi dvorano, radikalni jungovci pa so mirno poslušali nemške zvoke. Gospica Micika Štupica (Sv. Marjeta) pravi, da verni stariši plačujejo šole, da torej smejo zahtevati tudi verski pouk; kadar bodo jungovci sami zidali šole, takrat naj govorijo jungovci. Izborna je pobijal jungovce tudi učitelj g. Jos. Brinar (Reichenburg.) G. Reich (Sv. Bolfank) pravi, da je sodelovanje z duhovščino mogoče, kajti načelnih nasprotstev ni. Navadno nastanejo prepirlje iz osebnih razmer, koje zakrivijo včasih duhovniki, včasih pa učitelji. Vsak človek ima svoje napake. Ko se je debata še nekaj časa nadaljevala, predlaga se že omenjena resolucija. Sprejeta je bila z vsemi glasovi proti dvema. Drugi jungovci so že preje zapustili dvorano. Sedaj bi se morali še posvetovati o organizaciji. A ker se ne doseže takoj sporazumljenje, zaključi predsednik zborovanje.

Slovstvo.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču. VIII. zvezek. V Ljubljani, 1899. V založbi pisateljevi. Natisnila Katol. Tiskarna. Cena mehko vezanemu zvezku 15 kr. Str. 48. — Kosijeva knjižnica prinaša prav primerno berilo za mladino: pravljice, legende, pripovedke, poučne spise, pregovore, kratkočasnice, zabavne naloge, koristne nasvete za vsakdajno življenje itd. Osmi zvezek ima štirinajst sestavkov, mej njimi dve prav ljubki L. Černejevi pesni, poljudni naravoslovni spis Ivana Koprivca „Kresnice“ in dva napeva, katera je zložil urednik sam. Iz nemščine prosto preložena povest „Plačilo za usmiljenost“ je prav poučna in blažilna. — Prihodnji zvezek izide meseca prosinca. „Zabavna knjižnica“ se naroča pri gosp. izdajatelju v Središču. Naj si jo poleg „Vrtca“ in „Angeljčka“ naročé vse šolarske knjižnice in naj je mladino ljubi širijo mej deco!

Ljubite svoje sovražnike! Povest iz morskikh vojsk na Novi Zelandiji. Spisal J. Spillmann iz J. D. — S štirimi podobami. — V Ljubljani. Katol. Bukvarna in Tiskarna 1899.

Sveta noč. Spisal Rudolf Vrabl. Založil Ant. Turk. — Katol. Tiskarna 1899.

Obe delci, eno izvirno, drugo prevod, sta jako primerni za mladino. „Sveta noč“, zbirka šestih povestic, oziroma slik, je pisana živo in zanimivo in bo vzbudila v otroških srcih marsikako blago čustvo. Spillmann je pa itak znan kot izboren mladinski pisatelj. Njegove povesti imajo posebno vrednost, ker delujejo — etično. „Ljubite svoje sovražnike“ je krasna dogodba, ki naj bi jo prav zelo dobila v roke lepega berila željna deca. Jezik je v obeh delcih čist in lahek!

Toplo priporočamo obe knjizici prijateljem mladine, da jo oveselé ž njima! — ab —

Šolske vesti.

Šolska matica. Že dalj časa se je med slovenskimi šolniki gojila misel, da bi se ustanovilo pedagogičsko društvo „Šolska Matica“, ki bi pospeševala razvoj našega pedagoškega slovstva. — G. nadučitelj Fran Gabršek je že meseca julija osnoval nek načrt pravil novega društva. Sedaj je osnovalni odbor zopet izdal poziv na slovensko učiteljstvo vseh učnih stopinj, da se vdeleži v ustanovnega shoda „Šolske Matice“, ki se bode vršil dné 28. grudna t. l. ob 4. uri popoldne v konferenčni sobi ces. kr. velike gimnazije v Ljubljani. — Iz poziva povzamemo, da bode nameravano društvo osnovano na najširši podlagi in bode obsegalo učitelje srednjih, meščanskih in občih ljudskih šol. V osnovalnem odboru so naslednji gospodje: H. Schreiner, c. kr. ravnatelj; Bl. Matek, c. kr. profesor; dr. Ant. Medved, c. kr. profesor veronauka; M. J. Nerat, ravnatelj;

Fr. Hubad, c. kr. ravnatelj; Andrej Senekovič, c. kr. ravnatelj; Fr. Levec, c. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik; Franc Gabršek, nadučitelj, J. Dimnik, učitelj. — O vseh teh zborovanjih bomo poročali v prihodnji številki. Novemu društvu želimo, da bi moglo veliko storiti v povzdigo pedagoškega slovstva med Slovenci!

Za veroučitelje na ljudskih šolah! Slovenski poslanec Žičkar in tovariši so stavili dné 14. decembra v državnem zboru predlog, naj se spremeni § 3. postave z dné 17. junija 1888, ki pravi: „Za poučevanje veronauka na višjih razredih občne ljudske šole, ki imajo po več nego tri razrede, ali na kaki meščanski šoli, naj se daje nagrade ali pa postavi poseben veročitelj.“ V bodoče se ima dotični paragraf glasiti tako: „Za poučevanje veronauka na občnih ljudskih šolah, ki imajo več nego tri razrede, in na meščanskih šolah naj se daje nagrada.“

Pri tem se pa morajo šteti paralelke kot posebni razredi in pri poldnevem pouku polrazredi kot celi razredi.“ S to premembo zakona bi se odpravila občutljiva krivica, ki se godi zlasti katehetom na šolah s poldnevnim poukom. Vendar je malo upanja, da bi sedajni parlament rešil to

zadevo, ker se čedalje bolj kaže nezmožen za vspešno delo.

Razpisane učiteljske službe. Na enorazrednici pri Št. Lovrencu na Temenici je razpisana služba učitelja-voditelja v stalno nameščenje. Prošnje je oddajati do 31. decembra t. l. pri ces. kr. okrajnem šol. svetu v Rudolfovem.

Drobtine.

Krščanska organizacija učiteljstva. Krščansko misleči učitelji v Avstriji so se združili v katoliški učiteljski zvezi za Avstrijo (katholischer Lehrerbund Oesterreichs). Na Dunaju ima ta zveza 800 udov, na Gorenje-Avstrijskem, kjer se je šele lani začela organizacija, ji je pristopilo 200 tovarišev. Na Tirolskem ima katoliško deželno učiteljsko društvo pod svojim praporom zbranih sedem osmink vseh učiteljev. Predarlško katoliško učiteljsko društvo ima tudi večino učiteljev za svoje ude. Prav blagonosno deluje učiteljsko društvo „Austria“ mej nemškimi učitelji na Češkem. „Katoliška učiteljska zveza za Avstrijo“ šteje že nad 3500 udov, ki so vsi vneti za krščanske ideje in jih tudi budé in gojé v izročeni jim deci. Vrli časnik „Katholische Volksschule“ v Inomostu, iz katerega smo povzeli te podatke, pravi, da se število krščkansko mislečih tovarišev vedno bolj množi in da bo krščansko ljudstvo z mirno vestjo zaupalo mladino takim učiteljem.

Koliko stori cerkev za vzgojo mladine? V sedanji dôbi se peča 30—40 moških redov in čez 100 ženskih redov (oziroma kongregacij), s podukom in vzgojo mladine. — Naši liberalci pa pišejo in dokazujejo, da je cerkev sovražnica ljudske prosvete.

Društvo „Kathol. Schulverein“ na Dunaju ima vsako leto na praznik svetega Leopolda dva slavnostna shoda, katerih se prebivalstvo vdeležuje v ogromnem številu. Število letošnjih vdeležencev so povprečno cenili nad 6000. Na stotine jih je moralo oditi, ker niso več dobili prostora. — Malo preje je zborovalo društvo za vzgojo katoliških učiteljev pod predsedstvom princa Roberta Windischgrätza. Tudi takrat je bilo na tisoče ljudi navzočih. Oba shoda sta bila sijajni manifestaciji za krščansko šolo, ki pridobiva tudi pri dunajskem prebivalstvu vedno več tal.

Brezverski filozof o katekizmu. Francoski filozof Jouffroi se po pravici prišteva med največje brezverce nove dôbe. Nesrečnež pripoveduje v enem svojih del sam, kako so mu še dečku v ljudskih šolah izrovali vero iz srca predavanja pariškega učitelja Cousin-a. In ta Jouffroi je napisal nekemu prijatelju naslednje čudovite besede o katoliškem katekizmu: „Poznam drobno knjižico, iz katere poučujejo otroke ter jih v cerkvi iz nje izprašujejo; berite to knjižico, pravi se ji katekizem. V nji imate rešena vsa vprašanja, ki sem Vam jih zastavil. Vprašujte kristijana, odkod je človeški rod — on vé; kam mora priti — on vé; kako mora tja priti — on vé.

Vprašajte otroka, ki še ni nikoli na globoko razmišljal, čemu je na svetu in kam pride po smrti, in otrok Vam bo vzvišeno odgovoril. Početek sveta, človeka in človeškega rodu, namen njegov tu in tam, človekovo razmerje do Boga in bližnjika, njegove pravice do nerazumnega stvarstva — vse to so otroku znane stvari. In ko bo otrok odrasel, imel bo čisto jasne pojme o naravnem, državnem in ljudskem pravu; kajti vse to poteka, kakor samo ob sebi iz krščanstva. To imenujem jaz vzvišeno vero; spoznam jo na tem, da človeštvu ne ostane dolžna odgovora na nobeno veliko vprašanje.“

Tako brezverec, čegar razum je v jasnih trenutkih še prav videl — a iz-

prieno srce se ni moglo okleniti resnice. Pri nas pa se je čulo, da je v ljudski šoli vsepreveč „mistike“ (katekizmove — kajpak!) in še v najnovejšem času je oril v „Slov. Narodu“ klic: „Nab oženstvo vèn iz šole!“ — ab —

Prvo obrtno šolo je imel ustanovnik šolskih bratov blaženi J. Krstn. de la Salle v Parizu. Že l. 1699. so šolski bratje poučevali nad 200 odrastlih mladeničev, ki so bili razdeljeni po raznih obrtih. Hodili so v šolo ob nedeljah od 12. do 3. ure popoldne in so se učili zemljepisja, knjigovodstva, stavbarstva, računstva in risanja. Pouk se je končal s kratkim verskim nagovorom.

Poziv našim somišljenikom!

Prvo številko „Slov. učitelja“ smo razposlali v mnogoštevilnih izvodih med slovenski svet. Vodila nas je pri tem zlasti želja, da bi vsi krogi, ki se za šolo zanimajo, nas spoznavali in podpirali.

Podpore in sodelovanja prosimo č. g. duhovnike, katerim mora itak biti pri srcu list, ki se poteguje za krščansko šolo. Mnogobrojno naj ga naročajo in duševno podpirajo g. tovariši in tovarišice, katere bode izkušal „Slov. učitelj“ z izbranim zanimivim gradivom vsestransko zadovoljiti. Eventualne želje in nasveti glede uredbe lista naj se nam blagovoljno naznanijo. Uredništvo jih bode hvalešno sprejemalo in po možnosti uvaževalo. Krajni šolski sveti naj naš list preskrbé svojim šolam.

Vse somišljenike prosimo, da pridno agitujejo za „Slovenskega učitelja“ in ga razširjajo v krogu svojih znancev.

Vsi tisti gospodje in gospice, ki prve številke niso prejeli in bi se radi naročili na list, naj nam blagovoljno oprosté, ako smo jih presrli.

Pri novem listu je točna ekspedicija vedno težavna, tembolj ker smo doslej bili razdrobljeni. „Slov. učitelj“ nas bode združil!

Uredništvo.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 v.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec. Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.